

Forslag

til

Lov om elforsyning.

Fremsat den 15. november 1974 af *handelsministeren*.

§ 1. Loven har til formål at sikre, at elforsyningen tilrettelægges og gennemføres med sigte på den mest hensigtsmæssige indpasning i landets samlede energiforsyning.

Stk. 2. Ved elforsyning forstås i denne lov produktion, transmission og distribution af elektricitet fra stationære anlæg samt ind- og udførsel af elektricitet.

Stk. 3. Handelsministeren kan bestemme, at visse former for elforsyning helt eller delvis ikke skal være omfattet af loven.

§ 2. Handelsministeren holder et af folketinget nedsat udvalg orienteret om alle væsentlige forhold vedrørende landets elforsyning.

§ 3. Elforsyningsvirksomhed fra produktionanlæg med kapacitet over 25 megawatt eller transmissions- eller distributionsanlæg beregnet for spændinger over 100 kV må kun udøves efter bevilling givet af handelsministeren. Bevilling kan gives for et bestemt tidsrum.

Stk. 2. Handelsministeren kan efter indhentet udtalelse fra elektricitetsrådet og Kommunernes Landsforening, respektive Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune, for elforsyningsvirksomhed, som ikke er omfattet af stk. 1, jfr. §§ 5-8, træffe bestemmelser eller fastsætte regler om samarbejdet med den af bevillingssystemet omfattede elforsyningsvirksomhed, om den geografiske afgrænsning af forsyningsområder og om forsyningspligt.

§ 4. Elproduktion med kernebrændsel som energikilde må kun finde sted efter

Handelsmin. j. nr. 505-5-74.

eneretsbevilling givet af handelsministeren med tilslutning af det i § 2 nævnte udvalg.

Stk. 2. Eneretsbevilling kan kun gives til en enkelt bevillingshaver, som uanset kernekraftværkernes antal og beliggenhed skal være ansvarlig for planlægning, opførelse og drift af værkerne.

§ 5. Bevilling og eneretsbevilling er betinget af:

1) at bevillingshaverens vedtægter godkendes af handelsministeren og ikke ændres uden dennes samtykke,

2) at bevillingshaveren påtager sig forsyningspligt i det af handelsministeren fastsatte omfang,

3) at bevillingshaveren efter anmodning giver handelsministeren alle oplysninger vedrørende den virksomhed, der udøves i henhold til bevillingen,

4) at bevillingshaveren efter anmodning fra handelsministeren og i fornødent omfang i samarbejde med andre elforsyningsvirksomheder udarbejder udførlige investerings- og finansieringsplaner for kapacitetsudbygning af produktions-, transmissions- og distributionsanlæg,

5) at bevillingshaverens beslutning om iværksættelse af anlægsarbejder omfattet af bevillingen godkendes af handelsministeren,

6) at bevillingshaveren i sin virksomhed underkaster sig det tilsyn med overholdelsen af bevillingsvilkårene, som handelsministeren foreskriver, samt

7) at bevillingshaveren betaler de med tilsynet forbundne udgifter.

Stk. 2. I bevilling eller eneretsbevilling kan udover de i stk. 1 nævnte betingelser

fastsættes sådanne vilkår, som er begrundet i den pågældende elforsyningsvirksomheds særlige forhold, eller som har til formål på specielle områder at supplere de efter stk. 1 fastsatte betingelser.

§ 6. Bevilling og eneretsbevilling er undtaget fra retsforfølgning og kan hverken direkte eller indirekte overdrages til andre, medmindre handelsministeren tillader overdragelsen og godkender vilkårene herfor.

Stk. 2. Overdragelse af eneretsbevilling kan kun finde sted med tilslutning af det i § 2 nævnte udvalg.

§ 7. Bevilling og eneretsbevilling fortabes, såfremt bevillingshaver træder i likvidation eller kommer under konkurs.

Stk. 2. Såfremt de i § 5, stk. 1, nævnte betingelser eller vilkår fastsat efter § 5, stk. 2, ikke overholdes, eller såfremt overdragelse finder sted i strid med § 6, kan handelsministeren med det i § 2 nævnte udvalgs tilslutning inddrage bevillingen eller eneretsbevillingen.

§ 8. I bevilling og eneretsbevilling fastsættes bestemmelser om, hvorledes der ved ophør eller fortabelse af denne skal forholdes med de af bevillingen omfattede produktions-, transmissions- og distributionsanlæg.

§ 9. Ved levering af elektricitet kan i prisen indregnes nødvendige udgifter til brændsel, lønninger og andre driftsomkostninger, administration og salg, driftsmæssige afskrivninger samt forrentning af fremmedkapital. Herudover kan der med det i § 10 nævnte elprisudvalgs tiltræden indregnes henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital.

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter regler for beregning af driftsmæssige afskrivninger og for udvalgets tilslutning til, at der i prisen indregnes henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital, jfr. stk. 1., 2. punktum. Handelsministeren fastsætter endvidere regler for regnskabsføring og budgettering.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2, jfr. §§ 10-12, finder også anvendelse på levering af varme, såfremt denne hidrører fra en kom-

bineret produktion af varme og elektricitet i en elforsyningsvirksomhed.

§ 10. Priser og andre betingelser — herunder afgifter ved tilslutning og udvidelse — skal med angivelse af grundlaget for prisfastsættelsen anmeldes til et af handelsministeren nedsat udvalg (elprisudvalget) efter regler fastsat af udvalget.

Stk. 2. De anmeldte priser og betingelser er offentligt tilgængelige, medmindre elprisudvalget tiltræder, at de ikke offentliggøres.

Stk. 3. Priser og andre betingelser, der ikke er behørigt anmeldt, er ugyldige.

Stk. 4. Finder udvalget, at priser eller andre betingelser er urimelige eller i strid med bestemmelserne i § 9, giver udvalget, såfremt forholdet ikke gennem forhandling kan bringes til ophør, pålæg om ændring af priser eller betingelser.

Stk. 5. Såfremt priser eller andre betingelser må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi, kan udvalget, efter forhandling som nævnt i stk. 4, give pålæg om ændring af priser eller betingelser.

§ 11. Elprisudvalget består af en formand og 6 andre medlemmer, som udnævnes af handelsministeren. Formanden og 3 af medlemmerne skal være uafhængige af elforsyningsinteresser og kommunale interesser og skal repræsentere juridisk, nationaløkonomisk, regnskabsmæssig og teknisk sagskundskab. Af de øvrige 3 medlemmer udnævnes 2 efter indstilling fra Danske Elværkers Forening, medens 1 medlem udnævnes efter indstilling fra Kommunernes Landsforening i fællesskab med Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune.

Stk. 2. Udvalgets sekretariatsforretninger varetages af Monopoltilsynets direktorat.

Stk. 3. Handelsministeren fastsætter udvalgets forretningsorden.

§ 12. Elprisudvalgets afgørelser skal meddeles skriftligt og indeholde oplysning om de forhold og synspunkter, som har været bestemmende for afgørelsen.

Stk. 2. Med hensyn til udvalgets beføjelser til at kræve oplysning m.v. og til klage over udvalgets afgørelser finder reglerne i

§ 15, jfr. § 20, og § 18 i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger anvendelse med de fornødne afvigelser.

§ 13. Handelsministeren kan, når energipolitiske hensyn, herunder mulighederne for forøgelse af forsynings sikkerheden, taler derfor, med rimeligt varsel pålægge elforsyningsvirksomheder:

1) at indrette deres produktionsanlæg således, at angivne former for brændsel kan anvendes,

2) i et nærmere fastsat omfang at anvende bestemte former for brændsel i produktionen,

3) at opretholde lagre af brændsel i et nærmere fastsat omfang.

Stk. 2. Handelsministeren kan give nærmere forskrifter til gennemførelse af foranstaltninger efter stk. 1.

§ 14. Den, der:

1) udøver elforsyningsvirksomhed i strid med § 3, stk. 1, eller § 4, stk. 1,

2) tilsidesætter vilkår i bevilling eller eneretsbevilling, som er givet i medfør af loven,

3) tilsidesætter pålæg givet i henhold til § 10, stk. 4 eller 5, eller § 13, stk. 1,

4) i forhold, som omfattes af loven, meddeler handelsministeriet, elprisudvalget eller monopolankenævnet urigtige eller vildledende oplysninger, eller fortier forhold, der måtte være af betydning for behandlingen af den pågældende sag, straffes med bøde, medmindre anden lovgivning medfører højere straf.

Stk. 2. I forskrifter, som udstedes i henhold til loven, kan det fastsættes, at over-

trædelse af bestemmelserne i forskrifterne straffes med bøde.

Stk. 3. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, anpartsselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet sådant bødeansvar.

§ 15. Bestemmelserne i sikkerheds-, sundheds- og miljølovgivningen, herunder lovgivningen om elektriske stærkstrømsanlæg, lovgivningen om atomare anlæg, lov om brug m.v. af radioaktive stoffer, lov om miljøbeskyttelse, frednings- og planlægningslovgivningen og bestemmelserne i arbejderbeskyttelseslovgivningen berøres ikke af denne lov.

§ 16. Loven træder i kraft den 1. oktober 1975.

Stk. 2. Elforsyningsvirksomheder, som før loven trådte i kraft udøvede en virksomhed omfattet af bevillingssystemet efter § 3, stk. 1, jfr. §§ 5-8, kan, når de senest 1 måned efter lovens ikrafttræden indsender fornøden ansøgning om bevilling, fortsætte deres virksomhed uden bevilling, indtil handelsministeren har meddelt godkendelse eller afslag på ansøgningen.

Stk. 3. Handelsministeren kan forlænge den i stk. 2 nævnte frist for indgivelse af ansøgning.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Formålet med loven er at sikre, at landets elforsyning indpasses på den mest hensigtsmæssige måde i den samlede energiforsyning. Med energikrisen i vinteren 1973-74 og de deraf følgende voldsomme prisstigninger på mineralske olieprodukter er Danmark blevet tvunget til at tage den hidtidige forsyningspolitik, som havde medført en rigelig og billig energiforsyning — efterhånden for 90

pct.'s vedkommende baseret på olieprodukter — op til en kritisk vurdering.

Elforsyningen anvender ca. 22 pct. af det totale forbrug af primær energi og er af vital betydning for samfundet. Gennem en længere årrække er elforbruget steget stærkere end forbruget af andre energiformer. Foreløbige vurderinger har antaget en fortsat kraftig vækst i elforbruget — ca. 8,5 pct. pr. år — i tiden indtil 1990. De seneste års

F. t. l. om elforsyning.

fald i stigningstakten kan føre til, at noget lavere vækstrater lægges til grund ved vurderingen af behovet for udbygning af kraftværkerne. Det forhold, at forbrugstilbagegangen under vinterens kriserestriktioner endnu ikke er afløst af nogen mærkbar forbrugsstigning, kan derimod næppe tillægges nogen afgørende betydning ved prognosticeringen som følge af den samtidig indtrufne lavkonjunktur. Under alle omstændigheder må der regnes med investeringer i størrelsesorden 15-20 mia. kr. (1973-priser) for perioden frem til 1990.

Sikring af forsyningerne, rationel anvendelse af energien og prioritering af energiinvesteringerne inden for samfundøkonomien som helhed er blevet af afgørende betydning og stiller krav til samfundet om større indseende med energiforsyningen. De ændrede energipriserelationer, der stærkt har øget kernekraftens konkurrenceevne over for konventionelle kraftværker, har fremskyndet elværkerens planer om anvendelse af kernekraft i den kommende kraftværksudbygning. Såfremt Danmark beslutter sig for at anvende kernekraft, understreges behovet for et samfundsmæssigt indseende med elværkerne tilpasset disses særlige opbygning og ejerforhold.

Lovforslagets bevillingssystem sigter på etableringen af et samarbejde mellem de instanser, der varetager elforsyningen, regeringen og folketinget, hvor det offentlige i nødvendigt omfang får mulighed for at sikre elforsyningens indpasning i energiforsyningen som helhed og i samfundøkonomien. Bestemmelserne i den hidtidige ellovgivning (lov om elektriske stærkstrømsanlæg) har ikke givet fornødent grundlag for et sådant indseende med elforsyningen.

Der findes i Danmark ca. 900 elforsyningsvirksomheder. Det er dog kun 23 virksomheder, der fremstiller elektricitet til videresalg, heraf 11 virksomheder med primære værker, medens 12 virksomheder har sekundære værker — bl.a. til forsyning af mindre øer — der tilsammen kun fremstiller ca. 2 promille af landets elproduktion. De øvrige elforsyningsvirksomheder uden eget værk, distribuerer el til forbrugere. Af disse virksomheder er ca. 775 transformerforeninger, hvoraf en del ikke selvstændigt videresælger, men kun distribuerer el til forbrugerne.

Tabel 1. Virksomhedernes antal.

1974	Antal virksomheder					Transformerforeninger i alt ¹⁾
	Med primære værker	Med sekundære værker	Med eget værk i alt	Uden eget værk	Virksomheder i alt	
ELSAM	—	—	—	1	1	—
Nordjylland	2	—	2	15	17	539
Midtjylland	1	3	4	15	19	22
Sydøstjylland	1	4	5	12	17	3
Vestjylland	1	2	3	14	17	222
Sønderjylland og Ærø	1	2	3	5	8	—
Den fynske øgruppe	1	—	1	12	13	158
I alt vest for Storebælt	7	11	18	74	92	944
Kraftimport	—	—	—	1	1	—
København	1	—	1	—	1	—
Det nordlige Sjælland	1	—	1	12	13	1
Det sydlige Sjælland og Lolland-Falster	1	—	1	12	13	3
I alt øst for Storebælt	3	—	3	25	28	4
Bornholm	1	1	2	—	2	47
I alt	11	12	23	99	122	995

Kilde: Danske Elværkers Forening. Note 1: Pr. 31. marts 1971. Det skønnes, at transformerforeningernes antal i tidsrummet 1971-74 er faldet med gennemsnitligt 75/år.

Tabel 1 viser såvel de primære som de sekundære værkers geografiske beliggenhed, ligesom virksomheder uden eget værk er fordelt efter geografisk beliggenhed.

Tabel 2. Virksomheder — bortset fra transformerforeninger — fordelt efter ejerforhold.

1974	Virksomheder med eget værk		Virksomheder uden eget værk
	Primære værker	Sekundære værker	
Kommunale	1	8	46
Aktieselskaber	1	—	2
Andels- eller interessentskaber	9	3	43
Selvejende institutioner	—	1	8
I alt	11	12	99

Kilde: Danske Elværkers Forening.

I tabel 2 vises en fordeling af virksomhederne efter ejerforhold.

De primære værker, af hvilke der er 17,*) forsyner landet med elektricitet inden for 10 geografiske forsyningsområder, hvoraf 6 i det jysk-fynske område, 3 områder på Sjælland, Lolland-Falster, og et på Bornholm.

Den stadig stigende værkstørrelse og leverancerne af el til og fra udlandet har nødvendiggjort koordinering af drift og af udbygningsplaner. Koordineringen formaliseredes øst for Storebælt i 1954 med dannelsen af I/S Kraftimport, og i 1957 vest for Storebælt med I/S Elsam. I/S Kraftimports deltagere er: Elektricitetsselskabet Isefjordværket Inter-

essentskab (IFV), Københavns kommune (KB), Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab (SEAS) samt Sæmmenslutningen af elværker i købstæder under SEAS's forsyningsområde og Sæmmenslutningen af elværker på Lolland-Falster. I/S Elsam blev stiftet af interessenterne: I/S Fynsværket, I/S Midtkraft, I/S Nordkraft, I/S Skærbækværket, Sønderjyllands Højspændingsværk Andelselskab og I/S Vestkraft. I 1967 optoges I/S Nordjyllands Elektricitetsforsyning.

Kraftværkernes produktion, maksimale ydeevne, brændselsforbrug m.m. fremgår af tabel 3 fordelt på kraftværker henholdsvis øst og vest for Storebælt i 1970-71, 1972-73 og 1973-74.

Tabel 3. Produktion på kraftværker vest og øst for Storebælt (excl. Bornholm).¹⁾

	Vest for Storebælt (Elsam)			Øst for Storebælt (Kraftimport)			I alt		
	1970-71	1972-73	1973-74	1970-71	1972-73	1973-74	1970-71	1972-73	1973-74
Produktion TWh	8,9	9,8	8,9	8,6	8,2	7,9	17,5	18,0	16,8
Nettoimport TWh	÷ 1,6	÷ 1,3	÷ 0,2	÷ 1,5	÷ 0,1	0,2	÷ 3,1	÷ 1,4	0
Levering til dansk forbrug TWh	7,3	8,5	8,7	7,1	8,1	8,1	14,4	16,6	16,8
Værkernes maksimale ydeevne MW	2.058	2.555	2.824	1.997	2.207	2.351	4.055	4.762	5.175
Brændselsforbrug, excl. forbrug for fjernvarme kcal/kWh	2.410	2.330	2.357	2.393	2.339	2.376			

Kilde: Danske Elværkers Forening og Danmarks Statistik.

Note 1: Eldriftsåret følger finansåret.

*) Fordelt på de i tabel 2 nævnte 11 virksomheder.

Anm.: Enheden for elektrisk energi er Wh (wattimer). TWh (Terawatt-timer) betyder 10^{12} Wh. Elektrisk effekt måles i W (watt). MW (Megawatt) betyder 10^6 W. Sammenhængen mellem energi og effekt gives af ligningen

$$\text{energi} = \text{effekt} \times \text{tid.}$$

For at muliggøre sammenligning mellem forbruget af forskellige brændselsarter anvendes enheden cal (kalorier). Gcal (gigakalorier) betyder 10^9 cal og kcal (kilokalorier) betyder 10^3 cal.

Fra driftsåret 1970-71 til driftsåret 1973-74 er elforbruget steget 16 pct.; men da den tidligere betydelige nettoeksport er bortfaldet, er produktionen reduceret med 4 pct., samtidig med at værkernes ydeevne er forøget med 28 pct.

I 1973-74 forbrugte elværkerne 2,6 mill. ts. kul og 2,2 mill. ts. svær brændselsolie til elfremstilling eller i alt ca. 39 mill. Gcal.*), svarende til som allerede nævnt ca. 22 pct. af landets samlede energiforbrug. Regnet i varmenheder er olieforbrugets andel i elværkernes samlede brændselsforbrug faldet fra 69 pct. i 1970-71 og ca. 75 pct. i de to følgende driftsår til 56 pct. i 1973-74. I 2. og 3. kvartal 1974 er olieforbrugets andel dog steget væsentligt.

Foruden elfremstilling leverer 7 af de primære værker fjernvarme. Brændselsforbruget hertil var i 1973-74 ca. 0,5 mill. ts. kul og ca. 0,4 mill. ts. svær brændselsolie, i alt ca. 7 mill. Gcal.

På baggrund af den debat om energiproblemerne, der fandt sted i folketinget den 18. april 1974, og på baggrund af den som grundlag for folketingsdebatten i handelsministeriet udarbejdede energipolitiske redegørelse nedsatte handelsministeriet i juli 1974 et permanent analyse- og prognoseudvalg. Udvalget har til opgave at udføre eller formidle prognoser og analyser af statistisk-økonomisk karakter, som kan bidrage til vurderingsgrundlaget for kommende energipolitiske beslutninger.

Udvalget vil ud fra forskellige forudsætningskombinationer udarbejde prognoser over Danmarks energibehovs udvikling og ressourcerforbrug på kortere og længere sigt, opdelt på forbrugssektorer og på energiformer, omfattende en statistisk-økonomisk belysning af de påvirkninger, der kan tænkes at fremkomme bl.a. fra pris- og takstforhold, anden økonomisering med energiens anvendelse samt fra produktions-, trafik- og forbrugsudviklingen i øvrigt.

Udvalget vil i slutningen af 1974 fremkomme med en foreløbig redegørelse angående elforbrugets udvikling og kommentarer til foreliggende prognoser på dette område.

Overvejelserne om opførelse af kernekraftværker i Danmark understreger behovet for en samfunds-

mæssig indsigt med kraftværksudbygningen og med elforsyningen som helhed. Der er derfor i lovforslagets § 4 optaget en særlig bestemmelse om eneretsbevilling, der kun kan gives til en enkelt bevillingshaver som forudsætning for tilladelse til at drive elproduktion med kernebrændsel som energikilde. De igangværende overvejelser vedrørende organisationsstrukturen inden for elværkerne ventes i første række at resultere i etableringen af en fællesvirksomhed mellem Elsam og Kraftimport om denne side af elforsyningen. Med hensyn til de problemer vedrørende bl.a. sikkerhed og miljø, der er knyttet til kernekraftens anvendelse, vil forslag til en særlig lovgivning senere i denne folketingssamling blive forelagt i folketinget.

Lovforslaget indeholder ikke ekspropriationsbestemmelser, idet det efter forhandling mellem handelsministeriet og ministeriet for offentlige arbejder er fundet rigtigst at bibeholde bestemmelserne herom i stærkstrømsloven — omend i en mere tidssvarende udformning. Ministeren for offentlige arbejder agter i denne forbindelse at fremsætte forslag til ændring af stærkstrømsloven.

Lovforslaget indeholder i §§ 9-12 bestemmelser vedrørende prisfastsættelsen for elektricitet og forudsætter nedsættelsen af et særligt elpris-udvalg. Baggrunden herfor er, at monopoltilsynet gennem nogen tid har haft forhandlinger med repræsentanter for elværkerne om udarbejdelsen af kalkulationsregler, jfr. § 6, stk. 2, i lov om priser og avancer, med henblik på tilvejebringelsen af et grundlag der for en længere periode fastlægger rammerne for prisberegningen for elektricitet. Elværkerne har i denne forbindelse især fremhævet betydningen af, at eksistensen af kalkulationsregler giver mulighed for langsigtede dispositioner med hensyn til brændselsindkøb og anlægsinvesteringer samt finansieringen heraf.

Monopoltilsynet har imidlertid ikke ment at kunne tage endelig stilling til elværkernes forslag til en kalkulationsordning, før elforsyningens fremtidige ordning nærmere var overvejet af regeringen og folketinget. Elværkernes forslag til kalkulationsregler rejser for så vidt angår afskrivninger, forrent-

*) Se anm. til tabel 3.

ning og de kommunale elforsyningers stilling spørgsmål af en sådan karakter, at prisberegningerne på grundlag af kalkulationsforslaget ikke fuldt ud kan underkastes den sædvanlige kontrol i medfør af pris- og monopollovgivningen. Monopoltilsynet har derfor i medfør af monopollovens § 14 afgivet indberetning om spørgsmålet til handelsministeren.

Der henvises til de udførlige bemærkninger til bestemmelserne i §§ 9-12.

Med hensyn til lovforslagets finansielle og administrative konsekvenser skønnes det, at lovens administration for handelsministeriets vedkommende vil nødvendiggøre ansættelse af 2-3 sagsbehandlere (AC) heraf en sagsbehandler med ingeniøruddannelse og erfaring fra arbejde inden for elsektoren — især med hensyn til kraftværksplanlægning. Monopoltilsynet, som under den hidtidige ordning har været ansvarlig for prisfastsættelsen på området, har også på grund af, at kommunale elværkers priser og forbrugerpriser ikke har været underkastet kontrol, indtil for nylig i det væsentlige kunnet lade arbejdet varetage af en enkelt akademisk medarbejder; der henvises i øvrigt herom til bemærkningerne til §§ 9-12. Etableringen af elprisudvalget med sekretariat i monopoltilsynets direktorat vil kræve en styrkelse af direktoratet med 3-4 sagsbehandlere (AC). Sekretariatsfunktionen vil på det kontortekniske område — maskinskrivning, duplikering og postforsendelse — formentlig kunne opnå besparelser, idet der her kan trækkes på det personale og den teknik, monopoltilsynets direktorat råder over.

De nævnte personaleudvideiser forudsættes foretaget uden for de eksisterende rammer. De samlede årlige udgifter anslås til 1-1½ mill. kr.

Lovforslagets finansielle konsekvenser for kommunerne kan ikke på forhånd vurderes for så vidt angår virkningerne af den fremtidige kontrol med kommunernes elpriser. Herudover skønnes forslaget ikke at påvirke kommunerne i finansiell henseende.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen fastslår, at lovens formål er, at elforsyningen koordineres med landets samlede energipolitik. Der henvises herom til de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen i stk. 2 definerer begrebet „elforsyning“, som bortset fra ikke-stationære anlæg (f.eks. anlæg i biler, tog, skibe og fly) principielt omfatter alle former for elektricitetsproduktion og levering af denne, hvad enten dette sker for egen regning eller — som det er tilfældet for mange

transformerforeningers vedkommende — for andres regning. Elektricitet produceret af varmeværker — som oftest betegnet som kraft- varmeværker — omfattes således også af loven. Derimod er varmeproduktion og levering af varme ikke omfattet af lovforslagets bestemmelser, bortset fra prisbestemmelserne i §§ 9-12, jfr. den særlige bestemmelse i § 9, stk. 3.

Da § 1, stk. 2, således er meget generelt udformet, indeholder bestemmelsen i § 1, stk. 3, en hjemmel for handelsministeren til helt eller delvis at undtage visse former for elforsyning fra loven. Som eksempel på områder, der bør falde uden for loven, kan nævnes nød anlæg på hospitaler og anlæg af ubetydelig størrelse. Med hensyn til elproduktion til forbrug i egen virksomhed bør formentlig kun reglerne i § 13 om brændselslagre finde anvendelse, jfr. EF-direktivforslag nr. 1 som nævnt i bemærkningerne til § 13.

Til § 2.

Under den energipolitiske debat i folketinget den 18. april 1974 var der bred enighed om, at folketinget nøje burde følge udviklingen på energiområdet, og med henblik herpå nedsatte tinget ved folketingsbeslutning den 16. maj 1974 et stående 21-mandsudvalg, energipolitisk udvalg. Under udvalget hører bl.a. sager om produktion og anvendelse af elektricitet, herunder også sager om placering, sikkerhed og miljøbeskyttelse vedrørende kraftværker og andre energianlæg.

Bestemmelsen fastslår handelsministerens pligt til at holde et af folketinget nedsat udvalg underrettet om alle væsentlige forhold vedrørende elforsyningen. Bestemmelserne i § 4 om eneretsbevilling til kernekraftproduktion, i § 6, stk. 2, om overdragelse af eneretsbevilling samt bestemmelsen i § 7, stk. 2, om inddragelse af bevilling eller eneretsbevilling nødvendiggør folketingsudvalgets tilslutning til de pågældende afgørelser.

Til § 3.

Bestemmelsen indeholder sammen med bestemmelserne i §§ 5-8 rammerne for det almindelige bevillingssystem. Bevillingerne, der gives af handelsministeren, kan tidsbegrænses, idet der herved især kan tages hensyn til den økonomiske levetid for de af bevillingshaverne ejede elforsyningsanlæg.

Med det store antal elforsyningsvirksomheder af vidt forskellig størrelse og art, jfr. nærmere herom i de almindelige bemærkninger, ville bevillingssystemet blive unødigt omfattende og vanskeligt at administrere, såfremt det skulle omfatte alle virksomheder, og bestemmelsen i stk. 1 fastslår derfor, at kun produktionsanlæg med kapacitet over

25 megawatt og transmissions- og distributionsanlæg beregnet for spændinger over 100 kV omfattes af bevillingssystemet. Der er herved intet til hinder for, at en bevillingshaver ejer anlæg såvel over som under de i loven fastsatte grænser. Bevillingssystemet vil da blot omfatte en del af bevillingshaverens virksomhed.

Den nævnte grænse på 25 megawatt svarer til den minimumsgrænse, der efter kap. V i lov om miljøbeskyttelse er fastsat for kraftværker, som skal forhåndsgodkendes efter bestemmelserne om særligt forurenende virksomheder. 25 megawatt må i øvrigt antages at indebære en hensigtsmæssig afgrænsning for bevillingssystemet. Det samme gælder spændingsgrænsen på 100 kV, som danner en naturlig afgrænsning mellem transmissionsledninger og distributionsledninger. Distributionsledninger har normalt ikke spændinger over 60 kV, medens transmissionsledninger normalt er på 120 kV og derover.

Bestemmelsen i stk. 2 giver hjemmel for handelsministeren til i nærmere angivet omfang at træffe bestemmelser eller give forskrifter for elforsyningsvirksomhed, som ikke omfattes af bevillingssystemet, (men derimod af lovens øvrige bestemmelser herunder forskrifter om prisforhold, brændselsanvendelse og brændselslagre). Det vil være af betydning at bygge på den sagkundskab om elforhold, som det i stærkstrømsloven nedsatte elektricitetsråd er i besiddelse af og — medmindre udviklingen giver anledning til en ændret holdning — på den praksis, der gennem tiden har udviklet sig omkring administrationen af stærkstrømsloven. Oprettningen af spørgsmål, der vil kunne reguleres gennem forskrifter, angiver de væsentligste uden dog at være udtømmende.

Under hensyn til det ønskelige i, at man fra kommunernes side får mulighed for at øve indflydelse på den fremtidige struktur på eldistributionsområdet, bestemmes det, at også Kommunernes Landsforening og Københavns og Frederiksberg kommuner skal have lejlighed til at udtale sig, forinden forskrifter udfærdiges. Kommunalreformen og de deraf følgende større kommunalenheder kan meget vel give anledning til nyvurderinger af forsyningsområder og forsyningsgrænser, ligesom den kommunale planlægning i.h.t. de nye planlægningslove spiller ind.

Til § 4.

Bestemmelsen om eneretsbevilling til kernekraftproduktion vedrører alene spørgsmålet om, *hvem* der i givet fald skal være berettiget til at opføre og drive kernekraftværker. Eneretsbevilling kan

alene gives, hvis det i § 2 nævnte folketingsudvalg samtykker heri.

Spørgsmålet om, *hvorvidt* og på hvilke særlige vilkår der kan opføres sådanne kraftværker må ud fra en samlet bedømmelse af forsyningsmæssige, sikkerhedsmæssige, miljø-, frednings- og planlægningsmæssige og andre forhold afgøres efter den særlige lovgivning om kernekraftanlæg, hvorom lovforslag agtes fremsat i denne folketingssamling.

Det vil blive tilstræbt, at denne lovgivning koordineres med nærværende lovforslag, således at der kan tilrettelægges en beslutningsprocedure, der giver folketinget den afgørende indflydelse i spørgsmålet om anvendelse af kernekraft i elproduktionen her i landet, og som samtidig er egnet til — såfremt beslutning for kernekraft træffes — at føre beslutningen ud i livet uden urimelige proceduremæssige forsinkelser.

Bestemmelsen i stk. 2 fastslår, at eneretsbevilling kun kan gives til en enkelt bevillingshaver. Formålet hermed er at sikre en effektiv og betryggende styring af en eventuel kernekraftudbygning også således, at ressourcespild — økonomisk og i henseende til ekspertise — undgås. Hidtil har kun Elsam tilkendegivet, at man ønsker at påbegynde en kernekraftproduktion. Da Kraftimport på et senere tidspunkt kan tænkes at være interesseret, tager bestemmelsen sigte på at sikre, at udbygningsplanerne tilrettelægges og udføres i et nøje samarbejde. Det vil således være nødvendigt, at en fællesvirksomhed står som ansvarlig for planlægning, opførelse og drift af værkerne. Dette betyder ikke, at fællesvirksomheden, hvor dette viser sig hensigtsmæssigt, ikke kan udføre de enkelte opgaver gennem dattervirksomheder. Eksempelvis kan det være forsvarligt og fuldt betryggende, at der for hvert enkelt værk etableres et byggeselskab, således at værkets geografiske placering f.eks. kan få betydning for, hvilke økonomiske indskud de enkelte deltagere i fællesvirksomheden skal præstere. Afgørende for, om sådanne organisationsformer kan godkendes, vil være, om fællesvirksomheden i enhver fase har fuld kontrol med udviklingen.

Det er oplyst, at Elsam og Kraftimport forhandler med henblik på etableringen af den fornødne fællesvirksomhed om kernekraftudbygning.

Til § 5.

Bestemmelsen indeholder i stk. 1 de vilkår for meddelelse af bevilling og eneretsbevilling, som ubetinget skal stilles. Vilkårene svarer i al væsentlighed til de faste vilkår i anden koncessionslovgivning.

De enkelte bevillingers indhold fastlægges ved

forhandling med bevillingsansøger, og det er derfor på forhånd ikke muligt i loven at opregne ethvert vilkår for bevilling. Bestemmelsen i stk. 2 giver handelsministeren mulighed for inden for nærmere angivne grænser at fastsætte vilkår udover de i stk. 1 nævnte.

Til § 6.

Bestemmelsen i stk. 1, der svarer til § 3, stk. 3 og 4, i lov om naturgasforsyning, tilsigter at beskytte det offentlige mod, at uvedkommende interesser overtager en bevillingshavers virksomhed. Sådan overtagelse kan også tænkes at ske gennem overdragelse af aktiemajoriteten i et aktieselskab, hvorfor forbudet mod uhjemlet overdragelse også omfatter indirekte overdragelser.

Bestemmelsen i stk. 2 om overdragelse af eneretsbevilling er en naturlig følge af bestemmelsen i § 4, stk. 1.

Til § 7.

Bestemmelsen svarer i princippet til undergrundslovens § 5. Under hensyn til, at de elforsyningsvirksomheder, der skal omfattes af bevillingssystemet, i forvejen er etablerede, er det fundet rimeligt, at ikke enhver mindre overtrædelse af bevillingsvilkårene medfører fortabelse af bevilling, jfr. den særlige bestemmelse i stk. 2 om tilslutning fra folketingsudvalget.

Til § 8.

Ligesom bestemmelserne i §§ 6 og 7 indeholder § 8 en ordensforskrift, som forudsætter, at der i bevillingen respektive eneretsbevillingen tages stilling til, hvorledes der skal forholdes ved ophør eller fortabelse af bevillingen. Undergrundslovens § 6 og naturgasforsyningslovens § 5 indeholder tilsvarende bestemmelser.

Bevillingshaverens anlæg kan repræsentere milliardværdier og meget betydelige samfundsinteresser, og det naturlige udgangspunkt vil derfor være at sikre, at alle brugelige anlæg holdes igang.

Det vil være rimeligt, at bevillingsgiver optager forhandling med de forbrugerinteresser, kommunale interesser eller andre, der hidtil har stået bag virksomheden og herigennem søger virksomheden rekonstrueret eller, efter omstændighederne, søger en ny organisation opbygget på betryggende måde. Det vil i den forbindelse kunne være hensigtsmæssigt at forhandle med andre elforsyningsvirksomheder med henblik på disses medvirken.

Til § 9.

Bestemmelsen fastslår de kalkulationsregler, efter hvilke prisen for elektricitet skal beregnes. Der sikres således elværkerne dækning for deres

nødvendige driftsudgifter, herunder driftsmæssige afskrivninger og forrentning af fremmedkapital. Dette skal ske efter reglerne i § 9, stk. 2, hvorefter handelsministeren fastsætter retningslinjer for beregning af driftsmæssige afskrivninger og for elprisudvalgets tilslutning til, at der i elprisen indregnes henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital. Der er tale om anlæg med meget lang levetid, og det kan eventuelt være hensigtsmæssigt at indregne afskrivninger i priserne efter teknisk forældelse og herudover til henlæggelser til finansiering af kommende anlæg.

De elforsyninger, som hidtil har gennemført fuld selvfinansiering, har ingen kapital at forrente, og adskillige andre har kun meget små indskudskapitaler at forrente. De af elforsyningsværkerne, der er etableret som aktieselskaber, har imidlertid betydelige kapitaler at forrente, og mange kommuner, har bogført meget betydelige kapitaler som indskud i elforsyningerne.

I det omfang, der ikke gennem afskrivninger og henlæggelser kan tilvejebringes tilstrækkelig kapital til investering i kraftværksudbygningen, må elforsyningsvirksomhederne være berettiget til som omkostninger at indregne udgifter ved lånefinansiering i priserne.

Efter § 9, stk. 2, skal handelsministeren endvidere fastsætte regler for regnskabsføring og budgettering. Der er herved skabt mulighed for, at der kan tilvejebringes et mere ensartet grundlag, på hvilket prisfastsættelsen, som forudsættes foretaget af elværkerne selv i overensstemmelse med de givne regler, kan finde sted. Dette vil med tiden kunne løse nogle af de komplicerede problemer, som er forbundet med den uensartede organisationsstruktur, som formentlig også vil undergå ændringer i de kommende år.

Efter bestemmelsen i § 9, stk. 3, finder reglerne om prisfastsættelsen også anvendelse på levering af varme produceret af elværker. Bestemmelsen er nødvendig for at sikre, at der finder en rimelig fordeling sted af de med kombineret produktion af el og varme forbundne omkostninger.

Til § 10.

Bestemmelsen indeholder nærmere regler for elforsyningsvirksomhedernes anmeldelse af priser og andre betingelser til elprisudvalget. Formålet med anmeldelsen er, at elprisudvalget skal have mulighed for konkret at bedømme, om de givne kalkulationsregler er overholdt. Elprisudvalget kan give nærmere regler om fremgangsmåden med henblik på sikring af, at det nødvendige grundlag for vurdering af prisfastsættelsen er til stede.

Bestemmelsen i stk. 2 fastslår, at priser og betingelser principielt er offentlige.

Som et effektivt værn mod anvendelse af ikke-behørigt anmeldte priser og betingelser fastslår stk. 3 et ugyldighedsprincip. Hertil kommer, at overtrædelse af anmeldelsespligten kan medføre bødestraf, jfr. bestemmelsen i § 14, stk. 2.

Elprisudvalget skal, såfremt det finder, at priser eller andre betingelser er urimelige eller i strid med bestemmelserne efter § 9, og forudsat, at forhandlinger er resultatløse, give pålæg om ændring af pris eller betingelser. Anvendelsen af begrebet „urimelig“ forudsættes at hvile på det tilsvarende begreb i monopollovgivningen, jfr. monopollovens § 11.

I § 10, stk. 5, er optaget en særlig regel om udvalgets adgang til efter forhandling at give pålæg om ændring af priser eller betingelser i tilfælde, hvor der kan tilvejebringes dokumentation for, at sådanne priser eller andre betingelser vil medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi. I denne forbindelse bemærkes, at boligministeriet efter aftale med det interdepartementale koordinationsudvalg vedrørende energispørgsmål har nedsat et interministerielt udvalg, der bistået af eksperter skal foretage en sammenlignende undersøgelse af de forskellige opvarmningsmetoders hensigtsmæssighed. De resultater, der måtte fremkomme fra dette udvalgs arbejde, vil, ligesom resultater af undersøgelser som måtte blive foretaget på andre energianvendelsesområder, kunne danne grundlag for den eventuelle anvendelse af bestemmelsen i § 10, stk. 5.

Til § 11.

Bestemmelsen omhandler elprisudvalgets sammensætning, hvor det på den ene side forekommer ønskeligt, at både elværker og kommuner, som er i besiddelse af indsigt og erfaring på elforsyningsområdet, repræsenteres, men hvor der på den anden side af hensyn til de samfundsmæssige interesser må sikres en majoritet af uafhængige medlemmer, herunder formanden, som kan varetage også generelt energiforsyningsmæssige interesser ud fra en juridisk, nationaløkonomisk, regnskabsmæssig og teknisk sagkundskab. Som der nærmere er redegjort for i de almindelige bemærkninger, forudsættes udvalgets sekretariatsforretninger varetaget af monopoltilsynets direktorat. Under den hidtidige lovgivning har monopoltilsynet kun kunnet gribe ind i prisfastsættelsen i de ikke-kommunale elværker, hvorimod kommunale værkers priser og kommunalt fastsatte forbrugerpriser ikke har været underkastet kontrol.

Tilsynet har kun i begrænset omfang kunnet

tage stilling til omlægning af tarifsystemer. Spørgsmål om tarifiering og prisdifferentiering over for forskellige kundegrupper har tilsynet kun været ind på i forbindelse med fortolkningen af de tidligere pris- og avancelove. Det må imidlertid antages, at der fremover vil rejse sig mange spørgsmål i denne forbindelse.

Til § 12.

Bestemmelsen forudsætter, at elprisudvalgets afgørelser træffes efter samme regler, som gælder for afgørelser truffet af monopoltilsynet i henhold til monopollovgivningen; således vil udvalgets afgørelser kunne indbringes for monopolankenævnet, hvis afgørelser kan efterprøves af domstolene.

Til § 13.

I henhold til en overenskomst af 1. januar 1959, revideret i juli 1971, mellem handelsministeriet og Danske Elværkers Forening, er de primære elværker, der dækker mere end 99 pct. af Danmarks elforbrug, forpligtet til til enhver tid at opretholde brændselslagre svarende til mindst 3 måneders forbrug (pr. 1. februar hvert år dog mindst 4½ måneders forbrug) baseret på forbruget i de tilsvarende måneder i det foregående kalenderår med et tillæg på 7 pct. Lageret kan bestå af olie eller kul efter værkernes valg, men skal være sammensat således, at det kan udnyttes til elproduktion uden supplerende tilførsler af andet brændsel. Lagrene er fuldt etablerede, og elværkerne rapporterer månedligt til handelsministeriet. Ordningen er finansieret af elværkerne.

Baggrunden for ønsket om en lovfæstelse af ordningen og tilvejebringelsen af hjemmel til at pålægge elforsyningsvirksomheder at indrette og drive produktionsanlæggene med bestemte former for brændsel er tre EF-direktivforslag:

- 1) om etablering senest 1. januar 1976 af obligatoriske mindstelagre af brændstoffer ved elværker. Lagrene skal til enhver tid gøre det muligt at fortsætte produktionen i 50 dage i tilfælde af leveringsafbrydelse af brændstoffer. Direktivforslaget omfatter såvel offentlige elproducenter som industrivirksomheder, der producerer elektricitet til eget forbrug.
- 2) Direktivforslag om, at opførelse af nye kraftværker, der anvender mineraloliebrændstoffer, såvel som omdannelse af eksisterende kraftværker, til anvendelse af sådanne brændstoffer, skal underkastes forhåndsgodkendelse af medlemsstaternes myndigheder med henblik på at begrænse forbruget af mineralolieprodukter i kraftværker.
- 3) Direktivforslag om, at indgåelse af nye og forlængelse af bestående kontrakter om levering

af naturgas til kraftværker gøres betinget af forhåndsgodkendelse fra medlemsstaternes myndigheder. Godkendelse skal kun kunne meddeles, såfremt anvendelse af naturgas i kraftværker er påkrævet bl.a. af økonomiske, tekniske eller miljømæssige grunde.

For så vidt angår eventuelle kernekraftværker vil bestemmelserne om alternativt brændselsforbrug ikke kunne finde anvendelse.

Til § 15.

Bestemmelsen svarer i al væsentlighed til § 37 i lov om nukleare anlæg.

Til § 16.

Bestemmelserne i stk. 2 indebærer, at elforsyningsvirksomheder, som endnu ikke har fået afgjort ansøgning om bevilling, kan fortsætte deres virksomhed således at de underkastes §§ 9-15 om bl.a. priser, brændsel og lagre.